

Sławomir MAZUR

Materiały do poznania *Sphaeritidae* i *Histeridae* (Coleoptera) Polski

[Z 2 rysunkami w tekście]

Podstawę niniejszej pracy stanowią materiały zebrane przez pracowników Instytutu Zoologicznego Polskiej Akademii Nauk w Warszawie i przechowywane w tym Instytucie, zbiory Sz. TENENBAUMA i A. LÜLLWITZA, znajdujące się obecnie w Instytucie Zoologicznym PAN, materiały własne, materiały ze zbiorów Instytutu Ochrony Lasu i Drewna SGGW, oraz materiały ofiarowane przez wielu entomologów, których nazwiska zostały podane w tekście, a którym autor składa serdeczne podziękowanie.

Osobne podziękowanie autor składa również Panom Drowi Bolesławowi BURAKOWSKIEMU i Doc. Drowi Maciejowi MROCKKOWSKIEMU z Pracowni Koleopterologicznej Instytutu Zoologicznego PAN za udostępnienie bogatych zbiorów bieżących Instytutu.

Sphaeritidae

***Sphaerites glabratus* (FABRICIUS, 1792)**

Północna i środkowa Europa, południowa Francja, północne Włochy, Węgry, Rumunia, Bułgaria. W Polsce rzadki gatunek, związany przeważnie z dużymi kompleksami leśnymi na północy i południu kraju.

Rogów pow. Brzeziny, 14 V 1969, 1 okaz na trupie psa, leg. M. WARZYŃSKI.

*Histeridae**Teretrius fabricii* MAZUR, 1972

Chrząszcz znany z Europy i Kaukazu, wykazany także z Samarkandy, Irkutska i Kraju Ussuryjskiego. W Polsce dość rzadki, znajduwany w silnie nasłonecznionych miejscach najczęściej na starych, próchniejących wierzbach i dębach, gdzie napada na larwy *Ptilinus fuscus* GEOFFR. i *Lyctus linearis* (GOEZE).

Świdry Wielkie pow. Otwock, 21 V 1950, 1 okaz, leg. B. BURAKOWSKI; Terespol pow. Biała Podlaska, 6 okazów pod korą dębu, wraz z *Lyctus linearis* (GOEZE), leg. S. KINELSKI; Nowy Sącz, 18 VIII 1958, 3 okazy na wierzbach, leg. J. DOMINIK.

Plegaderus saucius ERICHSON, 1834

Środkowa i północna Europa, europejska część ZSRR. W Polsce znajduwany sporadycznie, głównie pod korą sosen, a nadto pod korą jodeł i dębów w chodnikach różnych korników.

Białowieża pow. Hajnówka, 29 III 1921, 2 okazy pod korą sosny, leg. Sz. TENENBAUM; Świętokrzyski Park Narodowy, 25 VI 1954, 1 okaz pod korą jodły, leg. A. SZUJECKI; Ustanówek pow. Piaseczno, 4 IV 1971, leg. M. NUNBERG.

Abraeus parvulus AUBÉ, 1842

Bardzo rzadki gatunek, wykazany z południowej i środkowej Europy. Znajdowany pod korą i w próchnie starych drzew liściastych. Z Polski wykazany ze Śląska (GERHARDT 1888) i byłych Prus (REITTER 1909).

Warszawa-Natolin, 16 IV 1938, 1 okaz pod korą dębu, ex coll. Sz. TENENBAUM.

Abraeus globosus (HOFFMANN, 1803)

Rzadki gatunek, wykazany z północnej Afryki, południowej i środkowej Europy i kaukaskich republik ZSRR. W Polsce sporadycznie łowiony w całym kraju.

Jabłonna pow. Nowy Dwór Mazowiecki, 26 IX 1970, 3 okazy na grzybie w dziupli, leg. B. BURAKOWSKI.

Acritus minutus (HERBST, 1792)

Zasięg tego gatunku obejmuje Europę, Afrykę Północną, Azję Mniejszą

i izolowane stanowiska w okolicach Bajkału, w Australii i Tasmanii. U nas rzadki, wykazany z niewielu miejscowości.

Białowieża pow. Hajnówka, 23 V 1969, 7 okazów pod korą dębu; Irena pow. Kraśnik, 16 VII 1971, 1 okaz pod korą wiązu, leg. S. MAZUR.

Halacritus punctum (AUBÉ, 1842)

Litoralny gatunek, znajdujący pod wyrzucanymi na brzeg morski wodorostami. Znany z wybrzeży zachodniej Europy oraz północnych wybrzeży Morza Śródziemnego, ponadto wykazany z Krymu, Wysp Kanaryjskich i Senegalu. Z Polski podany jedynie przez Sz. TENENBAUMA (1918) ze Zwierzyńca. Okazy dowodowe, przechowywane w Instytucie Zoologicznym PAN w Warszawie, należą do *Acritus minutus* (HEBST). Wobec tego należy go skreślić z rejestru owadów krajowych.

Gnathoncus nanus (SCRIBA, 1790)

Najszerzej rozprzestrzeniony gatunek rodzaju, wykazany z wielu stanowisk w całej Holarktyce, ponadto z Tajwanu i południowej Afryki. W Polsce wszędzie, ale niedostateczna do niedawna znajomość gatunków tego rodzaju spowodowała, że rozmieszczenie jego w kraju wymaga sprawdzenia i uzupełnień.

Białowieża pow. Hajnówka, 15 V 1964, 1 okaz, leg. T. PLEWKA; Baniocha pow. Piaszeczno, 25 VIII 1949, 1 okaz, leg. Z. WIERZBICKI; Warszawa-Powisin, 11 V 1948, 2 okazy w gniazdach *Passeriformes*, leg. A. GOLJAN; Pińczów, 6 V 1951, 1 okaz, leg. B. BURAKOWSKI; Kraśnik Fabryczny pow. Kraśnik, 9 VII 1969, 1 okaz w nawozie, leg. S. MAZUR; Żąbkowice Śląskie, 20 VII 1954, 1 okaz, leg. M. KŁAPACZ.

Gnathoncus nannetensis (MARSEUL, 1862)

Szeroko rozprzestrzeniony gatunek, znany z prawie całej Palearktyki. W Polsce prawdopodobnie wszędzie, ale wymaga to dalszych badań.

Warszawa-Bielany, 16 V 1958, 1 okaz na trupie gawrona, leg. M. MROCZKOWSKI; Puławy, 1 X 1948, 1 okaz z gniazda *Passeriformes*, leg. A. GOLJAN.

Gnathoncus buyssoni AUZAT, 1917

Gnilik znany z północnej i środkowej Europy, europejskiej części ZSRR, Francji i Holandii. W Polsce prawdopodobnie najczęściej spotykany przedstawiciel rodzaju, ale z uwagi na nieodróżnianie go od pokrewnych gatunków, występowanie jego jest słabo poznane.

Puławy, 1 X 1948, 1 okaz z gniazda *Passeriformes*, leg. A. GOLJAN.

Saprinus concinnus (GEBLER, 1830)

Wykazany ze Zwierzynca pod Krakowem przez RYBIŃSKIEGO (1897) i później na tej podstawie kilkakrotnie wymieniany przez różnych autorów jako gatunek występujący w „Galicji”. W owym czasie jednak pod nazwą „*concinnus*” obejmowano trzy różne gatunki (ponadto gatunek *S. concinnus* ma kilka podgatunków), z których jednak żaden nie jest rozsielony w Polsce. *S. concinnus* (GEBL.) występuje w środkowej i wschodniej Azji, *S. concinnus lateralis* MOTSCH. znany jest z południowej Europy i Kaukazu. Z południowej Europy, Azji Mniejszej i Bliskiego Wschodu znany jest jeszcze pokrewny gatunek *S. vermiculatus* REICH., ale najbardziej na północ wysunięte stanowisko tego gatunku znajduje się na Węgrzech. W zbiorze RYBIŃSKIEGO, przechowywanym obecnie w Krakowie, brak jest okazów dowodowych, wobec tego należy skreślić *S. concinnus* (GEBL.) z rejestru fauny Polski.

Saprinus subnitescens BICKHARDT, 1909

Szeroko rozmieszczony w Palearktyce gatunek, ale na skutek mylenia go z pokrewnymi gatunkami występowanie jego w Polsce wymaga sprawdzenia i uzupełnień. Wykazany z Otwocka (TENENBAUM 1929), Lenkowa pow. Grajewo, Wrocławia i Karkonoszy (DAHLGREN 1962).

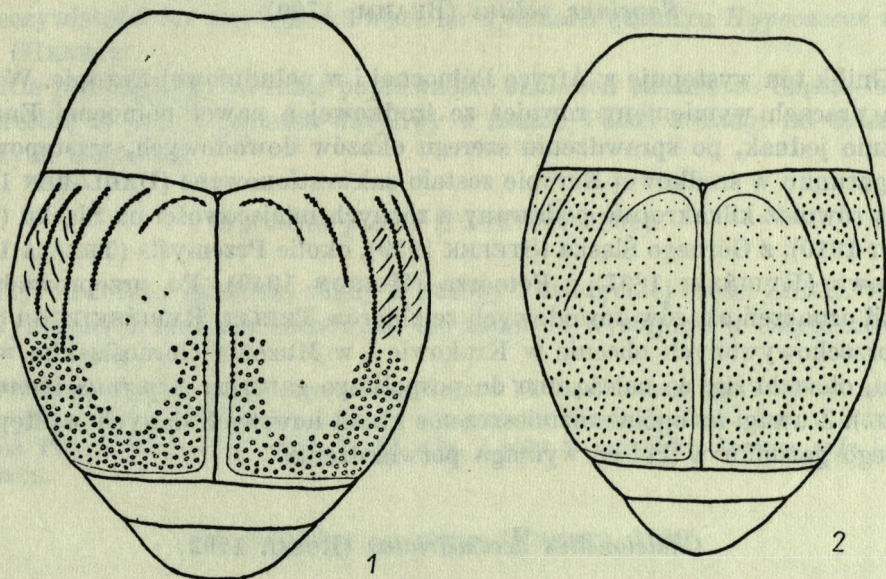
Warszawa-Bielany, 21 VIII 1949, 4 okazy, leg. M. MROCZKOWSKI; Warszawa-Grochów, 5 V 1953 i 19 VII 1953, 3 okazy na trupie królika, leg. G. JANOWSKI; Brwinów pow. Pruszków, 29 V 1950, 2 okazy na trupie kota, leg. A. RIEDEL; Rogów pow. Brzeziny, 20 V 1969, 4 okazy na trupie kawki, leg. W. LEWENDA; Tyszowce pow. Tomaszów Lubelski, maj 1933, 1 okaz, leg. A. XIĘŻOPOLSKI; Zwierzyniec pow. Zamość, 5 VIII 1938, 1 okaz, leg. A. SKOBEJKO; Kraśnik Fabryczny pow. Kraśnik, 29 VIII 1969, 2 okazy w gnijących resztkach roślin, leg. S. MAZUR; Krzyżanowice pow. Pińczów, 13 VIII 1953, 2 okazy na padlinie, leg. M. MROCZKOWSKI; Ząbkowice Śląskie, 22 VI 1953, 1 okaz, leg. M. KŁAPACZ.

W celu poznania zmienności omawianego gatunku należy podać, że spotyka się niekiedy okazy z silnie zredukowaną czwartą bruzdką i częściowo skróconą trzecią bruzdką grzbietową (*stria dorsalis*), co przedstawiono na rys. 1. W budowie aparatu kopulacyjnego i ósmego sternitu samca u tych okazów nie stwierdzono żadnych różnic w porównaniu z okazami typowymi.

Zwierzyniec pow. Zamość, 5 VIII 1935, 1 samiec, leg. A. SKOBEJKO; NRF, Hamburg, 13 VI 1914, 1 samiec, coll. Instytut Zoologiczny PAN.

Saprinus rugifer (PAYKULL, 1809)

Północnopalearktyczny gatunek, związany z dużymi kompleksami leśnymi, gdzie jest łowiony przeważnie na trupach ptaków. W Polsce rzadki.

Rys. 1, 2. Rzeźba pokryw aberatywnych okazów: 1 — *Saprinus subnitescens* BICKH.
2 — *Saprinus tenuistrius sparsutus* SOLS.

Warszawa-Bielany, 25 VIII 1948, 1 okaz, leg. M. MROCZKOWSKI.

Saprinus tenuistrius sparsutus SOLSKIJ, 1876

Podgatunek wykazany z Austrii, Czechosłowacji, południowej Europy, Krymu, Kaukazu, Turkmeńskiej SRR i Azji Środkowej. W Polsce znany ze Śląska, Przemysła, okolic Krakowa i Warszawy (MAZUR 1970).

Pińczów, 1 okaz, leg. B. BURAKOWSKI.

Gatunek ten charakteryzuje się małą zmiennością, warto więc podać, że spotyka się również okazy, u których brak zupełnie drugiej bruzdki grzbietowej, a czwarta jest silnie skrócona (rys. 2).

Warszawa-Grochów, 16 VI 1953, 1 okaz na trupie kreta, leg. G. JANOWSKI.

Saprinus virescens (PAYKULL, 1798)

Gatunek szeroko rozprzestrzeniony prawie w całej Palearktyce, ale w Polsce należy do bardzo rzadko znajdowanych gniliaków.

Warszawa, 3 VI 1940, 3 okazy czerpakiem, ex coll. Sz. TENENBAUM.

Saprinus politus (BRAHM, 1790)

Gnilik ten występuje w Afryce Północnej i w południowej Europie. W starszych pracach wymieniany również ze środkowej a nawet północnej Europy. Ostatnio jednak, po sprawdzeniu szeregu okazów dowodowych, występowanie tego gatunku w środkowej Europie zostało zakwestionowane (DAHLGREN 1964). U nas również kilkakrotnie podawany z różnych miejscowości na Śląsku (GERHARDT 1910), z Górnego Śląska (STEFEK 1939), okolic Przemyśla (TRELLA 1939), Krakowa (RYBIŃSKI 1897) i Pomorza (HORION 1949). Po przeprowadzonej rewizji oznaczeń okazów dowodowych ze zbiorów TRELLI, RYBIŃSKIEGO i STEFKA, przechowywanych obecnie w Krakowie i w Muzeum Górnośląskim w Bytomiu, okazało się, że należą one do pospolitego gatunku *Saprinus immundus* (GYLL.). Z uwagi na ogólne rozmieszczenie i brak nowszych danych występowanie tego gatunku w Polsce wymaga potwierdzenia.

Chalcionellus decemstriatus (ROSSI, 1792)

Szeroko rozsiadany gatunek w całej Palearktyce, ale w Polsce rzadki.

Świder pow. Otwock, 5 V 1949, 2 okazy, leg. B. PISARSKI et A. RIEDEL; Warszawa-Gocławek, 2 V 1948, 2 okazy, leg. M. MROCZKOWSKI; Lublin, 21 IV 1948, 3 okazy w odchodach krów, leg. A. GOLJAN; Kazimierz Dolny pow. Puławy, 21 V 1948, 2 okazy w odchodach krów, leg. A. GOLJAN; Sandomierz, 12 VII 1950, 2 okazy w odchodach krów, leg. A. GOLJAN.

Hypocacculus rufipes (PAYKULL, 1798)

Gnilik znany z Europy, Krymu i Kaukazu. W Polsce rzadki, wykazany z niewielu stanowisk.

Warszawa-Wilanów, 5 IV 1962, 1 okaz, leg. T. PLEWKA.

Hypocacculus rubripes (ERICHSON, 1834)

Gatunek wykazany z Podobszaru Śródziemnomorskiego, Azji Środkowej, Indii i Obszaru Etiopskiego. Częsty na południu Europy, staje się coraz rzadszy w miarę posuwania się na północ, tak że w środkowej Europie jest już bardzo rzadki, znajdujący sporadycznie na kserotermicznych stanowiskach. Z Polski wykazywany ze Śląska (GERHARDT 1910) oraz z okolic Koszalina (LÜLLWITZ 1914). Ostatnie stanowisko podał także HORION (1949).

W zbiorze LÜLLWITZA, przechowywanym w Instytucie Zoologicznym PAN, znajduje się 7 okazów dowodowych, zaetykietowanych „Pommern, Coeslin”, oznaczonych jako „*Saprinus rubripes*”. Wszystkie wymienione okazy należą

w rzeczywistości do częstego w Polsce na wydmach gatunku *Hypocaccus metallicus* (HERBST).

Nie przesadzając na razie poprawności oznaczeń okazów ze Śląska, należy podkreślić, że jest to gatunek wątpliwy w faunie Polski z uwagi na brak późniejszych doniesień.

Myrmetes piceus (PAYKULL, 1809)

Myrmekofilny gatunek, znany z Europy i azjatyckiej części ZSRR. W Polsce wykazany z niewielu stanowisk, ale zapewne występuje w całym kraju.

Wielkopolski Park Narodowy: Osowa Góra, 6 VI 1958, 1 okaz, leg. Sz. NOWAKOWSKI; Ostrów Mazowiecka, 16 II 1958, 2 okazy w mrowisku *Formica rufa* L., leg. A. SZUJECKI; Kraśnik Fabryczny pow. Kraśnik, 11 XI 1968, 1 okaz w mrowisku *Formica rufa* L., leg. S. MAZUR.

Dendrophilus punctatus (HERBST, 1792)

Występuje w Europie i na Kaukazie. W Polsce podany z różnych miejscowości.

Elk, 29 XII 1947, 1 okaz, leg. R. BIELAWSKI.

Kissister minimus (AUBÉ, 1850)

Gatunek znany z zachodniej i południowej Europy. Z Polski wykazany tylko z Zamojszczyzny przez TENENBAUMA (1918). Okaz dowodowy w zbiorze TENENBAUMA w rzeczywistości należy do *Gnathoncus nanus* (SCRIBA). Z uwagi na brak późniejszych doniesień i ogólne rozmieszczenie należy przyjąć, że *K. minimus* (AUBÉ) nie występuje w Polsce.

Carcinops pumilio (ERICHSON, 1834)

Niemal kosmopolityczny gatunek, znany z Europy, Azji, Ameryki Północnej i Afryki. W Polsce niezbyt często zbierany.

Zegrze pow. Nowy Dwór Mazowiecki, 19 III 1951, 1 okaz z gniazda, leg. B. BURAKOWSKI; Warszawa-Jelonki, 9 VII 1970, 1 okaz, leg. J. SAWONIEWICZ.

Platylomalus complanatus (PANZER, 1797)

Gatunek znany z Europy, północnej Afryki, Syrii i Iranu. W Polsce bardzo rzadki, łowiony pod korą silnie nasłonecznionych drzew liściastych.

Świętokrzyski Park Narodowy, sierpień 1954, 1 okaz; Terespol pow. Biłgoraj, 1 okaz, leg. S. KINELSKI.

Paromalus flavicornis (HERBST, 1792)

Chrząszcz znany z całej Europy. U nas lokalny, łowiony przeważnie pod korą drzew liściastych.

Warszawa-Bielany, 24 V 1951, 2 okazy; Warszawa-Młociny, 24 II 1952, 1 okaz, 28 XI 1952, 1 okaz pod korą kasztanowca; Warszawa-Saska Kępa, 19 V 1951, 1 okaz w napływkach, leg. B. BURAKOWSKI; Warszawa-Marysin Wawerski, 20 IV 1951, 1 okaz, leg. A. GOLJAN; Irena pow. Kraśnik, 3 VI 1971, 4 okazy pod korą wiązu, leg. S. MAZUR.

Onthophilus punctatus (MÜLLER, 1776)

Środkowa i południowa Europa, Algeria. W Polsce bardzo rzadki gatunek.

Kraków i okolice Krakowa, 42 okazy, ex coll. E. MAZUR.

Hololepta plana (SULZER, 1776)

Szeroko rozmieszczony w całej Palearktyce gatunek, sięgający na wschód po Koreę i Kraj Chabarowski. W Polsce w całym kraju, ale w miarę zanikania starych, próchniejących topól, staje się coraz rzadszy.

Warszawa-Bielany, 24 V 1951, 2 okazy, leg. B. BURAKOWSKI; Warszawa-Ogród Zoologiczny, 25 VIII 1940, 7 okazów, leg. Sz. TENENBAUM; Warszawa-Koło, 5 VI 1966, 2 okazy pod korą topoli, leg. J. SAWONIEWICZ; Zegrze pow. Nowy Dwór Mazowiecki, 8 IV 1951 i 20 V 1951, 2 okazy, leg. B. BURAKOWSKI; Dęblin pow. Ryki, 9 IV 1933, 9 okazów na zwałonej topoli, coll. Instytut Zoologiczny PAN; Puławy, 28 I 1912, 1 okaz, leg. A. ILLINSKIJ; Kraśnik Fabryczny pow. Kraśnik, 1 V 1970, 1 okaz spod kory pniaka osikowego, leg. J. SZYSZKO.

Cylister oblongus (FABRICIUS, 1792)

Gatunek związany z leśną strefą północnej Palearktyki. W Polsce prawdopodobnie w całym kraju, jednak rzadko łowiony. W ciągu ostatnich 30 lat brak było doniesień o występowaniu tego gatunku w Polsce.

Boguty pow. Ostrów Mazowiecka, 17 IV 1969, 3 okazy pod korą sosny, leg. S. MAZUR et M. WARZYŃSKI.

Hister terricola GERMAR, 1824

Gatunek ten swym zasięgiem obejmuje środkową i południową Europę, Krym i Kaukaz. W Polsce należy do rzadko spotykanych chrząszczy.

Paśłek, lipiec 1951, 1 okaz, leg. M. WĘGRZECKI; Rogów pow. Brzeziny, lipiec 1967, 1 okaz, leg. R. BARTYZEL; Kraśnik Fabryczny pow. Kraśnik, 19 VI 1970, 1 okaz w nawozie końskim, leg. S. MAZUR.

Hister helluo TRUQUI, 1852

Gatunek rozsiedlony w Europie i na Kaukazie. W Polsce rzadko spotykany.

Orło pow. Ostrów Mazowiecka, 25 VII 1952, 1 okaz na olszy, leg. A. SZUJECKI.

Hister merdarius HOFFMANN, 1803

Wykazany z Europy, wschodniej części ZSRR, Iranu, północnej Afryki i Ameryki Północnej. U nas rzadki.

Lędzyczek pow. Człuchów, 1954, 1 okaz w gnieździe, leg. S. KINELSKI; Rogów pow. Brzeziny, 12 V 1969, 1 okaz na trupie psa, leg. M. WARZYŃSKI.

Hister quadrinotatus SCRIBA, 1790

Gnilik znany z Europy, Kaukazu, Turkmeńskiej i Kirgiskiej SRR i Iranu. Z Polski podawany z różnych okolic kraju. Duże serie okazów tego gatunku, przechowywane w zbiorach Instytutu Zoologicznego PAN, jak również w zbiorach innych instytucji, pozwalają sądzić, że jest to pospolity chociaż lokalny gatunek, występujący w całej Polsce.

Inowrocław-Rąbinek, 27 IX 1949, 2 okazy, leg. R. BIELAWSKI; Ostrów Mazowiecka, 7 VI 1954, 1 okaz w odchodach krów, leg. A. SZUJECKI; Nowa Wieś pow. Grójec, 1 V 1948, 3 okazy leg. Z. WIERZBICKI; Zegrze pow. Nowy Dwór Mazowiecki, 1 V 1948, 3 okazy, leg. R. BIELAWSKI; Brwinów pow. Pruszków, 13 IX 1950, 1 okaz w odchodach krów, leg. A. RIEDEL; Warszawa-Gocławek, 18 IV 1948, 1 okaz w odchodach krów, leg. A. GOLJAN; Otrębusy pow. Pruszków, 29 IV 1948, 1 okaz w odchodach krów, leg. Z. WIERZBICKI; Kazimierz Dolny pow. Puławy, 15 V 1949 i 30 V 1949, 11 okazów, leg. A. GOLJAN; Tyszowce pow. Tomaszów Lubelski, maj 1933, 29 okazów, leg. A. XIĘŻOPOLSKI; Lublin, 21 IV 1948, 2 okazy w odchodach krów, leg. A. GOLJAN; Kraśnik, 1 VI 1949, 2 okazy, leg. R. BIELAWSKI; Sułów pow. Zamość, 10 VI 1966, 1 okaz, leg. A. MACIEJEWSKI; Władysławów pow. Biała Podlaska, 27 V 1949, 7 okazów, leg. Z. WIERZBICKI; Skowronno pow. Pińczów, 6 VI 1951, 1 okaz, leg. A. GOLJAN; Zagnańsk pow. Kielce, 17 VI 1935, 1 okaz w krowieńcu, coll. Instytut Zoologiczny PAN; Stalowa Wola pow. Nisko, 2 VI 1950, 9 okazów, leg. M. WĘ-

GRZECKI; Ząbkowice Śląskie, 9 V 1948, 16 IV 1949 i 24 IV 1949, 3 okazy leg. M. KŁAPACZ; Świebodzice pow. Świdnica, 21 IV 1953, 1 okaz w odchodach owiec, leg. A. RIEDEL; okolice Jarosławia, 5 okazów, leg. R. HOŁYŃSKI.

Paralister obscurus (KUGELANN, 1792)

Szeroko rozsiadlony gatunek w Europie i północnej Afryce, poza tym wykazany z Azji Mniejszej, Uzbekiej i Kirgiskiej SRR. U nas rzadki, znany głównie z południowo-zachodniej części kraju.

Puławy, 8 VII 1949, 1 okaz, leg. A. GOLJAN; okolice Jarosławia, 1 okaz, leg. R. HOŁYŃSKI; Ząbkowice Śląskie, 15 V 1948, 2 okazy, leg. M. KŁAPACZ.

Paralister neglectus (GERMAR, 1813)

Gatunek rozmieszczony prawie w całej Palearktyce, podawany również z Indii. W Polsce lokalny.

Paśłek, lipiec 1951, 1 okaz, leg. M. WĘGRZECKI; Zegrze pow. Nowy Dwór Mazowiecki, 9 IV 1947, 2 okazy w napływkach, leg. J. MAKÓLSKI; Łysów pow. Siedlce, 17 V 1953, 1 okaz, leg. W. BAZYLUK; Warszawa-Pelcowizna, 27 III 1947, 2 okazy, leg. Z. WIERZBICKI.

Grammostethus marginatus (ERICHSON, 1834)

Wykazany z całej Europy, ale wszędzie rzadki. W Polsce znany z nielicznych stanowisk.

Ostrów Mazowiecka, 28 V 1955, 1 okaz w rowkach chwytanych, leg. A. SZUJECKI; Warszawa-Bielany, 1 okaz, leg. R. BIELAWSKI.

Atholus praetermissus (PEYRON, 1856)

Bardzo rzadki chrząszcz występujący na słonawiskach, znany z nielicznych stanowisk w środkowej i południowej Europie. Z Polski ogólnikowo wymieniany z terenów byłych Prus przez DESBORDESA (1917).

Owczary pow. Busko, 22 V 1966, 4 okazy na słonawisku, leg. T. PLEWKA.

Hetaerius ferrugineus (OLIVIER, 1789)

Gatunek rozmieszczony w prawie całej Europie i na Kaukazie.

Załuśki pow. Płońsk, 9 XII 1958, 2 okazy w mrowisku *Formica rufa* L., leg. B. BURAK.

KOWSKI; Końskowola pow. Puławy, 5 III 1938, 1 okaz, leg. M. SULMA; Śródborów pow. Otwock, 12 IX 1939, 1 okaz w rowie przeciwlotniczym, leg. Sz. TENENBAUM; Kraśnik Fabryczny pow. Kraśnik, 16 VII 1968, 5 okazów w mrowisku, leg. S. MAZUR; Ząbkowice Śląskie, 31 III 1955, 1 okaz w mrowisku, leg. M. KŁAPACZ.

Instytut Ochrony Lasu i Drewna
SGGW, Warszawa 12, Rakowiecka 26/30

PIŚMIENICTWO

- DAHLGREN G. 1962. Über einige *Saprinus*-Arten (Col. Histeridae). Opusc. ent., Lund, 27: 237-248, 20 ff.
- DAHLGREN G. 1964. Fünf neue und einige andere Arten von *Saprinus* (Col. Histeridae). Opusc. ent., Lund, 29: 152-162, 35 ff.
- DESBORDES H. 1917. Contribution à la connaissance des Histerides. 2e mémoire. Synopsis de divers groupes d'*Histeridae*. Ann. Soc. ent. France, Paris, 85: 297-326.
- GERHARDT J. 1888. Sammelbericht pro 1887. Dtsch. ent. Z., Berlin, 1888, pp. 356-360.
- GERHARDT J. 1910. Verzeichnis der Käfer Schlesiens preussischen und österreichischen Anteils, geordnet nach dem Catalogus coleopterorum Europae vom Jahre 1906. Dritte, neubearbeitete Auflage. Berlin, XVI+431 pp.
- HORION A. 1949. Faunistik der mitteleuropäischen Käfer. Band II: *Palpicornia* - *Staphylinoida* (ausser *Staphylinidae*). Frankfurt am Main, XXIII+388 pp.
- LÜLLWITZ A. 1914. Beitrag zur Kenntnis der Käferfauna Pommerns. Dtsch. ent. Z., Berlin, 1914: 396-405.
- MAZUR S. 1970. Uwagi o występowaniu niektórych gniliaków (*Coleoptera*, *Histeridae*) w Polsce. Fragm. faun., Warszawa, 15: 273-277, 1 f.
- REITTER E. 1909. Fauna Germanica. Die Käfer des Deutschen Reiches. II. Band. Schr. dtsh. Lehrerver. Naturk., Stuttgart, 24, 392 pp., 70 ff., tt. 41-80.
- RYBIŃSKI M. 1897. Wykaz chrząszczów nowych dla fauny galicyjskiej. Spraw. Kom. fizyogr., Kraków, 32: 46-62.
- STEFEK K. 1939. Przyczynek do fauny tegopokrywych (*Coleoptera*) ze Śląska i okolic sąsiednich. Pr. Oddz. przyr. Muz. Śląskiego, Katowice, 1: 125-174.
- TENENBAUM Sz. 1918. Dodatek do spisu chrząszczy z Ordynacyi Zamojskiej. Pam. fizyogr., Warszawa, 25, 35 pp.
- TRELLA T. 1939. Wykaz chrząszczów okolic Przemyśla. (Uzupełnienia). Pol. Pismo ent., Lwów, 16-17: 87-89.

РЕЗЮМЕ

[Заглаве: Материалы к познанию *Sphaeritidae* и *Histeridae* (*Coleoptera*) Польши]

Автор представляет результаты исследования распространения в Польше жуков принадлежащих к семействам *Sphaeritidae* и *Histeridae*. Ошибочно поданы из Польши были *Halacritus punctum* (AUBÉ), *Saprinus concinnus* (GEBL.) и *Kissister minimus*

(AUBÉ). Для редко встречаемых видов автор дает ряд новых мест нахождения. Автор описывает также aberrативные экземпляры *Saprinus subnitescens* BICKH. и *Saprinus tenuistrius sparsutus* SOLS.

ZUSAMMENFASSUNG

[Titel: Materialien zur Kenntnis der *Sphaeritidae* und *Histeridae* (Coleoptera) Polens]

Der Verfasser stellt die Ergebnisse seiner Untersuchungen über die Verbreitung der Käfer der Familien *Sphaeritidae* und *Histeridae* in Polen vor. *Halacritus punctum* (AUBÉ), *Saprinus concinnus* (GEBL.) und *Kissister minimus* (AUBÉ) wurden früher aus Polen irrtümlich gemeldet. Der Verfasser gibt überdies eine Reihe Fundstellen einiger selten auftretenden Arten an und beschreibt aberrative Exemplare von *Saprinus subnitescens* BICKH. und *Saprinus tenuistrius sparsutus* SOLS.

Redaktor pracy — dr B. Burakowski

Państwowe Wydawnictwo Naukowe — Warszawa 1972

Nakład 1005+90 egz. Ark. wyd. 0,75, druk. 0,75. Papier druk. sat. kl. III, 80. B1. Cena zł 5. —

Zam.138/72 — Wrocławska Drukarnia Naukowa